Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 12 (550). Неділя, дня 30. березня 1930. Рік XII.

# УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

## ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., півріchно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно. ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошно. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

# ПРОЦЕС С. В. У.

II.

Про перебіг процесу проти *Спілки Визволення України* маємо до цего часу на Західній Україні дуже неясні, незвязані, на загал непевні і несистематичні відомости. Вони приходять з подвійного джерела, з большевицької преси а подруге шляхом радіопередачі. Як відомо, кореспондентів української незалежної преси зі Західних Земель не допущено. Одначе, як вже виявило нам проголошення акту обвинувачення, большевицька преса освітлює процес крайно тенденційно, зізнання Спілчан передає неточно, „скорочено“ „у висновках“ і „витягах“ а то й взагалі пропускає. В останніх днях це джерело відомостей — з ясних зрештоюж причин — засхло і большевицької преси більше не дістаємо. В додатку, харківська радіостація є доволі слаба, її заєдно заглушують другі і суцілого образу розвитку процесу є неможливо вповні зреконструувати.

Але й це що проникає крізь сито большевицької цензури і вспіває прорватись до нас крізь заглушуючий себе хаос усяких радіостацій дає деякі можливости зорентуватись в підставових настроях і тенденціях цего монстрпроцесу.

Перше, що вдаряє в цему процесі, це *його безсумнівний звязок зі сучасним політичним і господарським положенням в большевії.* Дотеперішний перебіг процесу виявляє наглядно, що судять Спілчан не за якусь *сучасну* „контр-революційну“ змову актуально загрозливу большевикам, але *судять їх за „провини“ проти большевицької влади в роках... 1917 до 1920!* Якихось доказів, що Спілчане дійсно мали на меті шляхом повстання повалити большевизм до цего часу не виявлено. Натомість десять літ після побідної большевицької революції розгортається документується і широко обговорюється політичні вчинки Спілчан з часів наших державно визвольних змагань. Чомуж ще перед 10 чи 5 роками не ставлено перед суд Єфремова за „петлюрівство“, за „звязки з представниками чужих держав“ за „сеператизм“ і всяку іншу „контр-революційність“? Чому щойно 6 літ після повороту Ніковського з еміґрації на Україну ставиться його перед трибунал — між іншими — за злощасну варшавську „угоду“ з 22 квітня 1920 року? В перебігу цілого процесу нема ані слова, ані тіни доказу про будь які чини чи хочби навіть конкретні пляни „контр-революції“ на *тепер*, але на всі боки молотиться закид, що винувачені українські діячі боролися проти большевиків... *в перших часах революції!*...

Це й зрозуміло. На *тепер* большевики Спілчанам жадної конкретної вини доказати і навіть закинути не можуть. Але що *хотять* визволенців знищити отжеж горячково вигортається докази „вини“ з архівів революції. На цей процес слід дивитись як на фраґмент широкої большевицької офензиви, що її в звязку зі сталінівською єдинонеділимською всеросійською централізацією і тісно з пляном пятілетки поведено в останнім році на три фронти українського національного життя зразу — фронт *інтеліґенції, церкви і селянства.* За селян взялись „колєктивізацією“, починаючи від ліквідації „українського“ комісаріяту земельних справ і кінчаючи на канчуку податків, якими вимушується вивласнення і знищення українського селянства — цеї основної верстви українського народу. За знищення церкви — цего другого краєугольного каменя української нації — взялись посилюючи курс безбожництва і релігійних переслідувань. А українській інтеліґенції бажають справити кріваву винищуючу вартоломіївську ніч, провокуючи масовий процес СВУ.

Ми є свідками, як сталінівський курс починає заломлюватись. Ціла „пятілетка“, це один великий прорив, велитенське банкроцтво пляну на всіх його ділянках, наявне вже на другім році її здійснювання. Ми є свідками як компартія — бодай часово, для „передишки“ — заломлює свій гострий протиселянський і протирелігійний курс. Не є виключене, що в тім звязку засуди в справі С.В.У. не будуть такі кроваві і безоглядні, як це спочатку предбачалось. Ослаблюючи під твердим примусом дійсности свій радикальний курс відносно селянства і церкви, є можливо, що большевики послаблять його також відносно української інтеліґенції. У всякому разі, вислід процесу буде дуже знаменний для настроїв на Східній Україні. Засуди виявлять чи большевики є рішені йти проломом і ліквідувати українську справу до кінця, чи теж, лякаючись загрозливого завтра покищо попустять поводи.

Щож торкає самих Спілчан, уже дотеперішний процес виявляє, що під тяжким десятилітнім большевицьким режімом, серед української наддніпрянської інтеліґенції відбулись глибокі внутрішні процеси, потрясаючі політичні переоцінки цінностей, що й висловлюється у *викристалізуванні ідеольоґії найчистіщого українського державного націоналізму.* Зізнання Сергія Єфремова є в цему відношенню попросту ревеляційні. Вони сходяться майже вповні з *ідеольоґічно-політичною плятформою орґанізаційно освідомленого українського націоналізму.* Цілком незалежно від себе, скрізь в центрах українського життя оформлюється *те* українське політичне вірую, *та* програма, яка є одиноко правильна і доцільна. Передовсім тверде, рішуче, мужеське: **„Хочемо незалежної України“.** Жадних федерацій, жадних союзів, жадних пактів з ворогами. Потім: **Держава понад партіями, нація понад клясами!** І разом з тим, в ході процесу немилосерна самокритика українського демократичного партійництва з часів української визвольної доби. Потім: беззастережне **соборництво**, отже винищуюча критика і рішуче заперечення всяких орієнтацій на сусідську „поміч“, особливож тверде *заперечення варшавського договору з 1920 р.* Проти інтервенції але за визвольну **національну революцію** в звязку з предбачальним послабленням і самознищенням влади окупантів. Ідея твердої влади, оформлена в постуляті **національної диктатури.** Визнання богатьох здобутків великої української національної і соціяльної революції, але й зрівноважуючі **корективи революційних здобутків.**

В обличу смерти — Спілчане складають своє політичне вірую. З його не можна забути ані одного слова.

# Геть з большевизмом!

**Протестаційне віче в Самборі!** — При великім здвизі народа, в переповненій по береги салі укр. „Бесіди“ в Самборі, відбулося 16. III. ц. р. *протестаційне віче*, проти *національного і релігійного гнету* на Великій Україні, та проти терору і большевицького суду над найліпшими синами України!!

О 6. годині вечером віче отворено короткою промовою, почім один із бесідників в півторагодинній промові зясував зібраним суть большевизму. Розвинув історію його повстання, схарактеризувавши вперед режім царської Росії, відтак зупинився довше на „російській“ революції, представив в ядерних і до глубини душі пориваючих словах змагання українського народу до волі, чим викликав на салі таку увагу і спокій, таку повагу хвилі, яку рідко коли відчути можна! Зібрані з великим одушевленням, вислухали красноречевої і до глубини душі пориваючої промови, нагороджуючи її грімкими оплесками. По скінченій промові, яка на довгі часи зістанеться в душі зібраних, присутні на предложення одного з присутних ухвалено серед рясних оплесків слідуючі резолюції:

1). Зібрані на вічу в Самборі дня 16. III. 1930 р. Українці міста Самбора і околиці підносять рішучий протест перед цілим культурним світом, проти нечуваного в історії людства терору і гнету, якого допускаються большевицькі сатрапи і кати над нашим народом і його найкращими синами, проти тої перфідії немислимої в культурному суспільстві з якою фарисейські визнавці свободи і рівности давлять емансипаційний і національно-релігійний розвиток українського народу в напрямі осягнення повної національно-політичної незалежности, проти безоглядности і некультурного нищення родини, проти *варварської* боротьби *з релігією і церкьою*, котра то боротьба ганьбить большевицький режім в очах культурного світа.

2). Найкращим синам-героям України Академікови *Єфремові* і його Товаришам, які сегодня в обличу смерти, що їх очікує від большевицьких катів, не упали на дусі і *гордо* стоять під сино-жовтим прапором Незалежної України і всім нещасним жертвам національно-релігійних переслідувань висказують зібрані свій *подив і честь!!* Ми горді ними, бо вони найбільший доказ, що мимо страшного гнету, шляхотні їх стремління до повної незалежности і свободи не загинули і не загинуть!!

Ці резолюції зістали одноголосно з великим нечуваним ентузіязмом приняті, почім зібрані в святочнім настрою відспівали Національний Гимн і „Не пора“ — та розійшлись гуртками до дому. — *І. Ф.*

**Протест села Болянови чі пов. Мостиська** Громадяне згаданого села присутні на зборах читальні Просвіти в дни 2. березня ц. р. святкуючи 33. літні роковини її заснования, вірні своїй народній ідеї, під стягом Христа *підносять рішучий Протест* проти страшного розуздання та здичіння, яке доконує червоний терор на Україні на душах наших братів через ширення безвірства, нищення родинного життя, переслідування віри і Церкви. Осуджують якнайострíще вязнення і звірське катовання українського духовенства, інтеліґенції та братів-селян, як також заслання їх на нехибну смерть на Соловецьких Островах. Кличуть всіх, в серци кого горить іскра любови Христа-Бога та свого Народу протиставитись всякій большевицькій аґітації, нищити комуністичну пропаґанду, недопустити сельробівських часописів до села та освідомляти кождого про страшні та згубні наслідки їхньої роботи. Взивають рівнож аби на всіх народних зібраннях як також по читальнях закладати подібні протести, щоби в сей спосіб освідомити найширші маси народа чим являються для нас звиродніли жиди комуністи і їх домородні поплечники. Вище наведений протест принято однодушно. — За провід Зборів: *о Анатоль Козак* (голова), *Михайло Кокорудз* (секретар).

**Протест села Глещава, пов. Теребовля.** — Ми, українські Громадяне села Глещава, теребовельського повіту, однодушно і найрішучіще протестуємо перед цілим світом проти нелюдських способів нищення культурних сил нашого народу на Великій Україні. Витаємо з великою радістю тих наших Братів, що так сміло виступають проти большевицького терору московського варварства та жидівської захланности. — *Слідує 86 підписів.*

**Гурток політичних еміґрантів в Перемишлі** з обуренням протестує проти нової нечуваної хвилі московсько-большевицького терору на В. Україні. Протестуємо проти нечуваного знущання і поведінки московських большевиків, що випробованою царською методою, висилають старим крівавим шляхом, котрим ішли мученики: Гетьман Дорошенко, Полуботок і Кош. Калнишевський — тисячі українських Мучеників в Соловецьке пекло. Протестуємо і апелюємо до всього культурного світу, просячи у нього захисту для тих, що позбавлені найпримітивніших прав людини.

*Управа.*

**Протест Ходорівщини!**

1. Українці м. Ходорова і Ходорівщини зібрані на довірячній нараді дня 16. березня 1930 р. розглянувши положення на тзв. Радянській Україні рішуче протестують проти крівавої хвилі червоного бо ьшевицького терору, що котиться по всій Україні і що має на меті цілковите знищення українства і українського народу.

2. Виносять рішучий протест проти варварського переслідування і нищення Української Автокефальної Православної Церкви, проти арештувань її епископів, священиків і вірних, проти замикання церков і обертання їх в клюби для безбожників, проти поширювання атеїзму і деморалізації молоді і проти релігійних переслідувань всіх вір і всіх обрядів.

3. Протестують проти арештувань соток найвизначніщих Українців в Київі, проти варварського мордування і винищування української інтеліґенції, проти провоксвання масових процесів під закидом контр-революції, які є придумані тільки на оправдання большевицького терору.

Зокрема протестують проти арештів і процесу т. зв. *Спілки Визволення України і Спілки Української Молоді*, домагаються негайного звільнення всіх арештованих, перестерігають большевицький режім перед засудами культурних провідників української нації і заявляють, що в разі засудів будуть вживати якнайрадикальніщих засобів національної самооборони.

5. Заявляють свою однозгідність з наддніпрянськими Братами, які в умовах важкого большевицького поневолення, серед обставин шпіонажі переслідувань терору і провокацій важко змагаються за здійснення всеукраїнського національного ідеалу яким є: *Українська Соборна Самостійна, Суверенна Національна Держава.* Заявляють, що пліч-о-пліч з наддніпрянськими Братами будуть твердо і непохитно змагатись аж до побідного кінця за наше всенаціональне визволення.

6. Протестують проти вивласнюючої рабівничої політики супроти українського селянства, основної верстви українського народу, проти лупійських, виснажуючих націю господарських експериментів, проти обезправлення якнайширших народніх мас.

7. Протестують проти політичного і станового поневолення українського робітництва.

8. Протестують проти дикої експльоатації України Москвою, яку помітно у всіх ділянках господарського життя.

9. Різко осуджують всіх краєвих білих і червоних заушників Москви, всі ґрупи і партії, що „орієнтуються“ на Москву і большевію і інші чужинецькі метрополії.

10. Виносять постанову безоглядно бойкотувати і винищувати усі прояви радянофільства, особливож радянофільську пресу, як Рада, Праця, Нові Шляхи, Сельроб, Сила, Вікна, і тд.

*11. Взивають все громадянство Ходорова і Ходорівщини до безглядної боротьби з партійним роскладом, у власнім нутрі з невірою, байдужністю і розбратом. В обличу грядучих подій накликують до обєднаної здисциплінованої витревалої і жертвенної праці за повне здійснення нашої всенаціональної державно-визвольної ідеї.*

---

*Український Клюб в Женеві, Товариство Українських Студентів при Женевськім Університеті й уся Українська Кольонія в Швайцарії*, зібрані дня 29. січня 1930 р. на надзвичайних Зборах, винесли одноголосний протест проти червоного терору що тепер шаліє на Радянській Україні, що є спричинений волею і руками московських завойовників і комуністичного уряду, ворожого для українського краю і народу. Одночасно з тяжкими релігійними переслідуваннями, деспотичний московський режім нищить українську національну культуру і народнє життя. Заарештовано, кинуто до тюрми і вязниць сотки українських культурних і інтеліґентських діячів, велике число міщанства і ще більше трудового селянства. Заслано до казаматів, примусових робіт, на острови Білого Моря, на Сибір і на Соловки десятки тисяч Українців де вони засуджені на смерть від холоду, хвороб, голоду та нелюдського катування. — Складаємо цим апель до усього культурного світа прохаючи піддержати наш протест проти нечуваних переслідувань супроти українського народу, проти вищення цивілізації на Україні!

Цей протест Української Кольо-

нії в Швайцарії був висланий Українським Клюбом в Женеві до 13 міжнародніх орґанізацій що мають осідок в Женеві а то: *Міжпарляментарної Унії, Вірменської Ліґи, Грузинського Комітету, Згоди проти III. Інтернаціоналу, Міжнародного Бюра Мира, Ліґи Жінок для Миру, Освітнього Союзу для Міжнародньої Згоди, Американського Комітету для Міжнародніх Зносин, Міжнародного Комітету Червоного Хреста, Секретаріяту Ліґи Націй, Міжнародного Бюра Праці і Ліґи Прав Людини.*

Цей протест появився у Швайцарській пресі а то: *Журналь де Женев, Ля Люіс, Ґазет де Льозан, Ліберте (у Фрібурґу) і Фей д'Аві де Невшатель.*

# Проти кацапської провокації

Як відомо, присудом Найвисшого Суду в Варшаві передано львівським кацапським комісарам кімнати *Старопіґійського Інституту*, що в них від десятки літ містилась домівка львівських частин Українського Пластового Уладу, іменно: Централя У. П. У. — Верховна Пластова Команда, редакція „Молодого життя“ й інші пл. установи. Вчинок цей, прикритий плащиком ріжного рода „поважних правних арґументів“ був обрахований тільки на те, щоби в цей спосіб завдати важкий удар пласт. орґанізації та викинувши її на брук сподіватися скорого її занидіння. Та як далекими від дійсности є ці кацапські сподівання — засвідчило понад 500 пластунів, що не по наказу з гори від своїх команд — а просто *відрухово* зібрались в неділю 16. III. перед полуднем *на подвірю* Ставроп. Інституту. Устами свойого товариша пращались зі своєю домівкою: Нас виганяють сьогодні ті, що їм ми невигідні, — сілю в оці. Викинувши нас на брук, стараються задати важкий удар нашій орґанізації. Визов цей приймаємо! Відповімо на його так, як це пристало українським пластунам. А відповідю нашою буде подвоєна енерґія й посвята, збільшений запал і завзяття, серйозніша праця над собою самими й другими...

Ми відходимо сьогодня із цих мурів — опускаємо ті місця, в яких провели найкращі хвилі первісного пориву й запалу пластовою ідеєю. Та може й небавом, коли здійсниться Ідея, що Нею пройняті серця нас усіх, коли матимемо свій пластовий дім, ми вернемось до тебе — наша домівко, бо дорога ти нам. Дорога тим, що була першою пл. домівкою, що тут росла, кріпшала і кристалізувалась українська пластова ідея, що тут ставили ми перші кроки на нашому пластовому шляху, що тут клали фундамент цеї величньої будівлі, якій на імя „Український Пластовий Улад..“

Пролунала коротка команда — Позір — і з молодих юнацьких грудий рознеслись могутні звуки пластової присяги. Це завзяття, що крилось у кутках затиснених уст, ця мужна—горда постава, цей вогонь жаркий, що ними жевріли сотні юнацьких сердець—це рішуче „на щастя дорогу введу Вітчину“—казали вірити, що присяга йшла від щирого серця, та що *вона буде сповнена*!

Під звуки „Вічная Память“ спалено трьохколірову московську хоругвку та дряхлого й заплїснілого — бо на такого він подобав — „кацапа“. Коли вже всі пластуни були на хідниках та почали розходитися домів, надіхало авто з відділом озброєної поліції. Це мабуть кацапські мамути з великого перестраху завізвали „сторожів безпеки“, щоб захистили їх перед „демоляціями розюшених мазепінцов“. На жаль, розганяти не було кого — трошечки запізно прибули. Тож давай злість свою зганяти на прохожих і пластунах, що цікаво приглядались незвичайній „експедиції“. По традиції останню функцію прийшлось сповняти поліцейським кольбам, які попадали інколи й „swego“ таки „rodaka“, — а другого дня в ранці усякі „Kurjerki“ і інші „Słowa Polskie“ оповіщали про те, як то „zdziczała młodzież ukraińska“ (українська обовязково к лапках“) „z senat. Hałuszczyńskim (sic!) na czele demolowała Instytut Stauropigijski“. Переглядаючи „Діло“, подибав там лише маленьку „невинну“ нотатку. Це так лише... з публіцистичного обовязку. — *Б. С.*

# На слідах політики реґіоналізму в Косівщині.

Хай Волинь не буде така дуже зарозуміла на своїх Певних та Пилипчуків — бо і ми в Косівщині маємо вже одного з цего ґатунку. Є це пан деректор *Куриленко*, що власне недавно такого крику наробив у Львові з виставкою „Гуцульського Мистецтва“. Всіх певно здивувало звідки то при відкриттю тої виставки назбиралося нараз так багато польських достойників та опікунів українського народного промислу: навіт ще в послідній хвилі перед замкненням виставки появився на ній станиславівський воєвода Наконечніков-Клюковський, котрий як звісно на інші укр. виставки навіть у своїй ґуберниї — якось досі не являвся. А тепер, — яж до Львова нарокував. Але у цьому уже безперечна „заслуга“ таки самого пана Куриленка, котрий — вже від часу коли перед кількома роками замешкав в Косові розпочав свої махінації a lá Певний та Пилипчук.

Як звісно Наддніпрянцеви не так легко дістати польське горожанство і нераз дуже гарні люди роками цілими цего добиваються. Остаточно дістають чорне на білому що „нельзя“, очевидно в польському перекладі.

Але п. Куриленкови пішла та справа легко — якто кажуть мов булка з маслом. Він став раз два польським горожанином і в тій хвилі і „тупет“*) його незвичайно підбився в гору. Він закладає „Гуцульське мистецтво“ і поволи викуповує уділи так що має тепер більшість їх. Однакож інтеліґенція Гуцулія пізнається поволи на нім, що то за зіленько і вже з одного становища його щасливо усунула. Та для нього це байка, бо він вже станув сильною ногою в Косівщині головно при помочи сильних міра цего, котрі йому і допомогли „обильно“ до устроєння виставки „Гуцульського мистецтва“ у Львові.

Інтересна однак річ, що навіть *члени надзірної ради* тої кооперативи не знали нічого про виставові пляни п. Куриленка і доперва з *часописів* довідались про ту виставку, так *„законспіровано“* умів п. Куриленко повести ціле діло!

У всякому разі особистість п. Куриленка у нас вже в повні *„розконспірована“* — а коли він думає що йому піде в Косівщині так легко справа як пп. Певному і Пилипчукові на Волині — то дуже сильно помиляється. І доси має він вправді *„сильні плечі“* — але ґрунт з під його ніг — цілком вже усувається...

*Гриць Гуцуленко.*

*) Модне тепер польське слово в політичних кругах.

# Де шукати хліба!

Живемо в виїмково скрутних часах! Народ дуситься без гроша, податки великі, а доходу жадного нема! Щоби купити пару чобіт, селянин мусить продати три метри жита! Добре то сказати, три метри жита, але відкіля його взяти? Тимбільше, що збіжа минулого року цілком не видавали... Зарібок по лісах цілком устав, бо дерево за границю не йде. Тут стратили не лише спекулянти деревом, але й весь сільський наш пролетаріят, що заробляв деякий гріш по лісах. Упала цілком торговля яйцями, бо загранцця вимагає яєць сортованих, одної ваги, одної величини і однакового кольору. Нині в наших горах яйця продають наші по 3 по 4 сотики! Це нечувана річ! По міських хатах ходять щоденно селяне з вінцями цибулі, чіснику і т. п. і за безцін, за пару грошів визбиваються свого товару, коло котрого ціле літо і осінь працювали! За щож цей селянин купить нафти і соли, котра в ціні однаково стоїть, а деякі предмети фабричні навіть дорожіють! Деж заплата селянинові за його цілоденні труди за його невиспані ночі.

Найгірша річ з дітьми, котрі покінчили школи і ніде місця дістати не можуть, або з тими дітьми, котрі не покінчили шкіл, бо родичі при такій господарчій скруті не в стані посилати дітей до шкіл, або їх по просту зі шкіл відобрали.

Тут треба конечно, якоїсь нової нашої установи котраби взяла собі за задачу спрямовання цеї дітвори на якісь відповідні шляхи, показати їй дорогу до якоїсь пожиточної праці, якою би вона занялася і принесла нам користь.

Маю на думці як раз кооперативи і ремесло. Наші тількищо розвиваючіся кооперативи можуть занятн ще масу нашої молоді, а другу частину молоді требаби спрямувати до ремесла, іменно до такого ремесла яке у нас має будучність. От наприклад коли говорити про наші околиці требаби і можнаби заложити фабрику куферків і валізок до подорожі, про що я два роки тому назад на сторінках „Укр. Гол.“ згадував. — Нині кожний чоловік так інтеліґент, як півінтеліґент і селянин доконче потребує бодай одної валізи, а таку фабрику моглиби ми легко мати при невеличкім накладі коштів. Моглиби ми її заложити в підгірській околиці в Старім Самборі, де маємо до цего талановиту людину, іменно тамошного катехита о. Евс. Даша.

Чоловік цей молодий, здібний, обдарений артистичним талантом. Минувших вакацій він їздив навмисне в Гуцульщину, щоби на місці вистудіювати гуцульський стиль, і приміннти його до Бойків, і витворити своєрідний бойківський стиль, над чим тепер працює, а вислідом його праці, є три ручні інкрустовані деревляні хрести, котрі оглядати можна в Народній Торговлі в Самборі. Згадати мушу, що о. Дашо також неабиякий майстер у фабрикації валізок, куферків, рам. Подивляти належить преціозне виконання його творів та їх артистичне викінчення. Шкодаби було, щоби такий талант для ширшого нашого загалу змарнувався, а можнаби його вихіснувати тим більше, що о. Дашо поза своїми обовязками катехита, з найбільшою приємностію вертає зі школи до дому, одягає фартух і сідає до своєї фізичної роботи, до улюбленої різьби, або до фабрикації валізок, коли який його добрий знайомий замовить у него, а він схоче зробити комусь приємність.

Треба обовязково увійти в контакт з о. Дашом і постаратись заложити в Старім Самборі, поки що маленьку фабрику валізок. Я думаю що при добрій волі, і охоті, можнаби це діло пустити в рух, тимбільше, що в Старім Самборі і на лінії Сянки повно тартаків, де легко набути можна всяких дрібних деревляних відпадків, що потрібні до фабрикації валізок і куферків. Головна річ в тім, щоби закупити трохи недорогих знарядів до цеї роботи і заняти з початку кількох наших хлопців які оказувалиби до цего діла охоту, а яких з ріжних причин не принято до шкіл.

Таким чином в наших руках опинилабися нова галузь промислу, яка з часом моглаби гарно розвинутися, а нашій дітворі далобися хліб у руки, тимбільше, що в нинішних часах не можемо мріяти про урядові посади, а братися до ремесла, тим більше за таку гарну, чисту, приємну роботу як фабрикація валізок і куферків.

О. Дашо людина гарна, як може, оживлює наше національне життя в Старім Самборі, де маємо ще велику силу в місцевім міщанстві, він не відказавби взяти керми у свої руки такої фабрички, як артист-технік. З часом вона моглаби розвинутись в спеціяльний фабричний промисл, що мігби нашим людям дати гарний кусник хліба в руки.

*Проф. Іван Филипчак.*

**Пожертви для збігців зі Соловецьких Островів:** Українські політичні Вязні з Вісніча — 10·00 зол.



ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ

Рим, 10. березня 1930.

**З мойого римського щоденника.**

# Прогулька до Вітербо.

I.

— Що-ж поїдете зі мною до Вітербо? — запитав мене Др. Б., знаний римській хірурґ і мій великий приятель. Вітербо? Старе і як кажуть, прецікаве та прегарне місто, колишній осередок етруської культури, коли Вітербо було навіть ще не Вітербо, а Суррина, потім римська кольонія під назвою Вікус Ельбії, що згадується вже від VIII століття, себто ще до часів нашого Володимира Святого, під своїм теперішнім йменням „Каструм Вітербі“? Дезидерій, король Льонґобардів, — памятаєте, тих диких варварів, що визначалися предовгими бородами і оригінальним звичаєм фарбувати волося в *зелену* барву, — зміцнив в 773 р. вітербські мури, щоби зробити з них базу свого нападу на Рим —, але потім роздумався. В часи Карла Великого, Вітербо увійшло в число земель, що їх Франки надали Папському Престолові, і коли в XII ст., поміж Папами і Римлянами почалися вельми поважні сварки, Вітербо не раз служило захистом для Пап. І так, в 1145 - 46 папа Євген III мусів ховатися там від Римлян і хоча Римляне обложили місто, та Вітербці не піддалися. В 1164 р. імператор Барбаросса призначив Вітербо місцем осідку антипапи Паскаля III, і в 1167 р. користувався його міліцією в війні проти збунтованих Римлян. В 1200 р на Вітербо, як на осідок єретичних патаринів, що повставали проти роскішного життя тодішнього католицького духовенства впала папська анатема, і вітербське військо було розбите в бою з папськими військами, але в 1210 р. воно в свою чергу розбило військо імператора Оттона I, і витримало нову війну з Римлянами... В XIII ст. Вітербо робиться папською резиденцією. Тут жив і помер папа Олександер IV (1257—61), тут було обрано і короновано його наступника Урбана IV. Тут жив також папа Клементій IV (1266—68), що звідси провадив завзяту війну проти імперії Гогенштавфів. Тут же було обрано на папу Григорія X (1291 р.) і тут же жив і помер папа Адріян V (1276). Після його смерти в Вітербо, на вельми бурхливому конкляве було обрано Івана XXI, який збудував собі тут невеличку віллю, але так невдало, що на слідуючий рік підлога провалилася, і разом з нею і папа. Тоді було обрано на папу Николу III, який жив в Вітербо до самої смерти (1280 р.). З нового конкляве, в наслідок ріжних інтриґ, вийшов папою Мартин IV, Француз. Вражені в своїх патріотичних почуваннях — вітербці пробилися силоміць до собору, де відбувалися засідання конкляве і заарештували двох кардиналів. Новий папа відлучив їх від церкви, і на протязі 86 років ні один папа не заглядав до Вітербо. З тих часів Вітербо, як папська столиця, закінчила своє життя...

Отже, чи я хочу побачити Вітербо? Ще-б пак! З дорогою душею. Скільки спогадів, скільки історії...

— Значить, завтра о восьмій рано...

І о восьмій рано, в неділю 10 го березня, автомобіль дра Б. на крилах не так вітру, як бензинної ессенції, мчався з Риму до Вітербо (девятьдесять кільометрів).

Ранок був чудовий. Один з тих чудових весняних ранків, коли всі речі ніби наповні щастям світла. Блищі горби і далекі гори були ніби вкриті прозорим серпанком, що тремтів під подихом свіжого вітру. Гостре, повітря вривалося в квадратні діри спущених автомобільних вікон, і легені жадібно впивалися пяною радістю. Ранішне повітря — яка насолода!

Автомобіль летів по давній римській дорозі — віа Кассія, і від часу до часу око чіплялося за якісь руїни червонястої цегли, за середновічні башти та староримські надгробники і саркофаґи. Давні Римляне мали звичай ховати своїх покійників в довж доріг, що збігалися зо всіх сторін до Риму, і робили з них справжні музеї скульптурного мистецтва та родинних памяток.

За яких чверть години ми добігли до Сторти, — кілька брудних хатинок, складених з почорнілого від старости каміня.

В папські часи, — пояснює доктор, — тут міняли коней папської почти, і втомлені пасажири спочивали від жахливого стану дороги...

— Але, ради Бога, скількиж часу треба було папській почті, щоб доїхати до Сторти?

— Півтори, дві години...

— ?!

Ось вам справжній поступ! Коли за яких чверть години добігаєш до міста і довідуєшся, що двадцять — тридцять років тому, на сю-ж саму подорож треба було дві години, мимоволі всміхаєшся і не хочеш вірити в дійсність минулого, сучасне-ж видається таким натуральним, таким необхідним... таким зрештою простим і зрозумілим. Людина завжди мала, впродовж цілої своєї історії, двох нерозривних ворогів — Простір і Час. Простір роскидав перед нею безконечні степи та рівнини, перерізував їх непрохідними горами, всівав густими лісами, простиляв безконечні моря, океани. Час з кожною хвилиною відривав шматки дорогого минулого, проходив невидимий, завдаючи нестерпні рани, вкорочував молодість, уривав життя і — клав між народами й далекими землями свою величезну незвісну просторонь.

І ось поволі вороги подаються. Сміливі утвори людського духа — автомобілі й залізниці на суходолах, пароплави на морях та літаки у повітрю — починають нищити простір в усіх його виглядах і з ними нищиться й невидима просторонь часу: чверть години замість цілих двох!...

А наше авто все їсть дорогу, пожадливо вбирає в себе безконечно сіру бинду і зараз же залишає її позад себе. Ми — в Римській Кампанії, тій славнозвісній Кампанії, що оточує зі всіх боків Рим на десятки кільометрів. Ще кілька років тому приваблювала вона всіх мистців і поетів світу своєю безнадійною пустельністю, своєю хворобливістю і якоюсь особливою млою в повітрі, що під вечір набирає рідких незрівняних барв і нюансів. В часи Плінія вона була вкрита садами, прегарними віллями, перерізана струмочками та рівчаками. У високій траві випасалися отари овець, ходили величезні стада товару, і по залитих сонцем горбах хвилювалися пишні ниви... Потім прийшло середневіччя. Прийшли варвари зі степів Далекого Сходу. Чисельні водопроводи, що приносили воду для міліонового населення Риму і його околиць, були порозбивані, і вода, почала заливати низькі місця, застоювалася на глинястому грунті — і породила страшну малярію. Населення вимирало або гинуло в постійних війнах, і Римська Кампанія з пишного саду давніх Римлян перетворилася в справжню пустелю. Письменники минулого століття, під'їзджаючи до Риму, на десятки кільометрів не бачили ані одної живої душі, ані хати, ані дерева. Лише порозбивані мури мальовничих водопроводів бігли кудись безконечно у сіру віддаль, та під вітром шелестіла пожовкла трава.

Прецікавий зразок тих спустошень, що їх зазнала Римська Кампанія від малярії, дає нам давня Остія, яка в імператорські часи нараховувала до 80 тисяч населення, а її передмістя доходили майже до самого Риму. Тепер римські археольоґи роскопали се давнє місто, зі всіма його вулицями, ринками, хмарами, — ніби другі Помпеї. Тільки сі нові Помпеї не були нараз раптово залиті лявою та присипані вульканічним попелом,— лише поволі, на протязі довгих століть, присипав їх вітер піском та звичайною курявою.

В останні роки, Римська Кампанія починає губити свій пустельний вигляд. Вперта боротьба уряду з малярією, шляхом осушення низьких болотяних місць, шляхом засаджування евкаліптових дерев, що як раніш думали, проганяли малярійних комарів, шляхом використовування всіх більш-меньш здорових місць для поселення працьовитих селян, — починає давати свої наслідки. На зустріч нашому авто досить часто попадалися високі двохколесні вози з вантажом і без його, і дуже часто в них були впряжені, замість мулів і звичайних віслюків прегарні воли з величезними й гострими рогами.

Се типова порода волів Римської Кампанії, — пояснював нам доктор, — таких рогів ви не знайдете більш ніде в цілій Італії... рештки якоїсь дуже давної азійської іміграції. В сусідній Тосканії ви побачите вже цілком інакшу породу, — на більш високих ногах і з рогами, що наймeньше двічі а то й тричі коротшими.

Ми з цікавістю приглядалися. Одного разу зустріли й зразок тосканської породи. Наші українські воли, без сумніву, блищі до волів римських, ніж тосканських, але гадаю, і їх роги далеко не доходять сих римських розмірів. Гарна сильна порода!

(Продовження буде).

# Не їж соли — не матимеш сухіт!

*іс.* Язва туберкульози пожирає щороку міліони людей. У нас більш чим де іноді. Лихе віджевлення, негігієнічні умови життя, нечистість, брак сонця, руху і воздуха витворюють чудове підложе для жахливого ворога людей: *туберкульозного бакциля*. З ним доволі трудно боротись. Від часу, коли відкрито цей бакциль йдуть безнастанні спроби винайти протиділаючі ліки. Але помимо зусиль учені не могли на протязі десятків літ найти дійсно радикальних лікарств, щоби основно вилічувати недугу.

Минулого року Німці винайшли нові способи лікування туберкульози. Дали вони неймовірні просто висліди. Як відомо, майже не має частини людського тіла, яка не підлягалаб туберкульозному зараженню. Маємо сухоти легенів, шкіри, костей, мязів, горла, язика, кишок і тд. Найбільш поширеним родом туберкульози є сухоти легенів. Їх теж найваще лічити. Зате, принайменше щодо всіх инших родів туберкульози винайдено спосіб, яким основно вилічується найбільш безвиглядні випадки. Стається це шляхом відповідного підбору їжі, отже пристосовуючи до хорого окрему дієту. Цей метод лікування винайшов зглядно удосконалив нім. лікар *др. Ґерзон*. За ним підхопили і розвинули широко спосіб лікування туберкульози шляхом дієти лікарі *др. Зауербрух і Германсдорф*. Секрет їхнього попросту чудотворного лікування дуже простий і нераз нехочеться вірити, як так люди вже давно не прийшли на цей помисл. Суть справи полягає попросту в цьому, щоби хворому орґанізмові відібрати нашу звичайну їдальну кухонну *сіль*! Відповідно подавана несолена їжа мала в безчисленних випадках цей наслідок, що смертельно і безвиглядно хорі люде по найвище однім році лікування повертали до буйного цвітучого здоровля. Ставалось зовсім подібно як у випадку людей анемічних (безкровних), яких вилічується основно тим, що їх стало годується... печінкою. Печінка має в собі ту властивість, що побуджує і посилює витворювання крови. Щоправда, коли хорому відбирається печінкову дієту, він дуже часто знова починає хорувати на безкровність. Найскорше вилічується хорих сирою печінкою, але подавана також у *всіх* видах, робить ту саму оздоровлюючу роботу хоча й повільніще.

Секрет лікування туберкульози за допомогою несоленої їжі полягає в тому, що сіль ділає на людський орґанізм *розводнююче*, і творить в клітинах тіла добре підложе для розвитку сухітного бакциля. Коли відібрати орґанізмові допроваджування соли в їжі зі зовні, орґанізм починає визбуватись запасів кухонної соли, що їх поволі призбирує і „маґазинує“ в собі на протязі нераз десятків років. З усуненням соли починається свого рода *відводнення орґанізму*, бо споживання соли потягає потребу більших кількостей води для тіла. Напучнявілий водою завдяки соли людський орґанізм починає так мовити „висихати“, робиться значно відпорніщий на зараження, здібніщий побороти інвазію бакцилів; відсолене і відводнене тіло витворює дуже добру внутрішню циркуляцію і виміну матерії.

При цьому лікуванню є необхідно давати зараженому орґанізмові якнайбільше вітамінів і ріжних *мінеральних солей*, (особливо кальцій і маґнезій). Хорий повинен їсти дуже богато, взагалі як може найбільше сирих овочів, овочевих салат і соків, горіхів, винограду, миґдалів, родзинків, томатів (помідорів), редьків, салат, сирої городовини, буряків і квасної капусти. Вітаміни і мінеральні соли супротивляться розвиткові недуги і зміцнюють відборонність тіла як теж тзв. „льокальну засклеплюючу тенденцію“.

Далі — важно є при тій дієті давати орґанізмови якнайбільше *товщів*. Отже: богато масла, солодкої сметани, олію, смальцю, сирого молока (принайменьче $1\frac{1}{2}$ — 2 літри денно) квасного молока і білого сира. Крім цього треба розмірно вживати *білків* і обмежувати вживання *углеводнів*. Отже їсти найбільше 1 фунт мяса на тиждень. За всяку ціну заборонено вживати всіх консерв, вудженого, байцованого кориннями мяса (перець, паприка і др.). Заборонена ковбаса, шинка, вуджені або солені риби, оцет, маґґі, штучні і консервові росоли. Споживання углеводнів має бути обмежене. Хліб їсти треба житний, рішуче разовий. З осолоди можна вживати тзв. брунатний цукор (кандік) і мід патоку. Добре є вживати неопиханий риж. Опиханий не шкодить але й не дуже помагає.

Знані лікарі встановили дуже богато зіставлень тих ріжних потрав, щоби через обильно зріжничковану кухню зробити ту *страшну дієту* людям приємливою. Підчеркаємо це слово *страшну*, бо хоч як ціла ота „несолена“ справа просто й не виглядає, *мало хто має силу волі витримати оту дієту послідовно аж до побідного кінця*. З чого ми собі попросту не здаємо справи: ми так всі привикли до соли, що люди вже по 3—4 тижнях цеї дієти починають або біситись, або тратять взагалі охоту до життя і починають неймовірно нудьгувати. Згодом це лікування перероджується дуже легко в тяжку душевну муку. Але за те страшні випадки туберкульози шкіри, костей, горла, зелезів, кишок вилічується *фундаментально*. Гірше є з легенями. Їх і тим лікуванням *цілком* вилічити не можна. Але тим стримується бодай дальше розжирання легенів і їх значно підлічується. Мусимо вірити, що й до легенів наука колись проберється.

# В обороні наших канадійських еміґрантів.

До нашої Редакції надіслано промову посла до домініяльного парляменту М. Лучковича виголошену минулого року в Палаті Послів в Отаві, що появилася окремою відбиткою накладом „Західних Вістей“ в Едмонтоні.

З огляду на цінний зміст та прекрасну форму згаданої промови подаємо її на цьому місци в скороченню.

Посол М. Лучкович, який зістав вибраний до домініяльного парляменту в Отаві 1926 р., вже з самого початку звернув своїми промовами увагу так палати послів як теж і преси. Але мабуть найбільшим розголосом та широким признанням так послів домініяльного парляменту як і найширших пресових кругів цілої Канади а то й Зєдинених Держав півн. Америки, стрінулася згадана промова підчас обговорювання в палаті іміґраційних справ. В своїй промові посол Лучкович з повною рішучістю став в обороні іміґрації зі Середньої Европи, на яку час від часу накидалися деякі навіть визначні представники ріжних орґанізацій Канади, вважаючи людей з тих країв за непожаданий елемент. Про промову посла Лучковича сказав президент посольської палати п. Меліон так: „Думаю, що весь канадійський нарід може бути гордим, що один з них уроджений на цьому континенті, українського походження, зумів виголосити, як член цеї палати промову, яка може наповнити гордістю кождого з шановних послів“.

Промова посла М. Лучкевича звучала в скороченню так: „Думаю що я дуже занедбавби свій обовязок, колиб не використав цеї нагоди для обговорення питання іміґрації, головно з огляду на підступні закиди та провокуючі вискази, які були поміщені в богатьох наших часописях в Канаді, як також виголошені богатьома знаними одиницями в звязку з мнимим войовничим становищем наших тзваних чужинців в Канаді. ...„В ґазеті „The Advocate of the National Association of Canada“ з 15. лютого 1929, епископ Лойд, своєю зїдливо-лайливою мовою дав повну волю злобному напастованню середно-европейців. Я не можу уважати матеріялу, який був поміщений в згаданій ґазеті за нічо інше, як за наступ проти середно-европейців, та як спробу зробити їх жертвенними козлами за всякі наші громадські лиха і звалити на них вину за всякі підлі поступки других. Позвольте мені пане предсіднику прочитати листа, що його епископ Лойд розіслав до священиків протестанських церков Західної Канади. В ньому він пише між іншими таке: „Ті брудні континентали, які приходять сюди, стоять понад всяку пропорцію супроти британських іміґрантів“. Я маю деякі статистичні дані від міністра іміґрації, які доказують, що ця заява рішучо неправдива. В р. 1926—27 прибуло до Канади 122·966 еміґрантів, з цього числа 49·000 прийшло з британських островів, 30·000 зі скандинавських країв, а лише 42·000 з усіх інших країв. В р. 1927—28 іміґрація з британських островів досягала 50·872, зі скандинавських країв 30·702, а з інших країв 42·000. В р. 1928—20 з брит. остр. прибуло 58·880, зі сканд. кр. 29·000, а 48·703 зі середньо-европейських країв. Ці числа опрокидують заяву епископа Лойда“... „Шість місяців пізніще згадана часопись помістила новинку, що була передрукована у богатьох анґлійських часописях, про те що Українці плянують залити Оттаву своїми петиціями з 50·000 підписами та про погрозу Українців вибрати 17 послів в тих округах де вони становлять більшість. Пане Предсіднику! Найдивніщою річею в отсій мутній справі є те, що та сама новинка появилася рівночасно з обємистими редакторськими поміченнями в богатьох більших часописях по цілій Канаді Воно виглядає мені на заговір, щоби довести до боротьби поміж канадійцями чужого уродження і тутешніми уроженцями“... „Шановні члени палати погодяться зі мною, що в Канаді є якась темна сила, якої головною цілию є викликати, так би мовити погром проти Українців в Канаді, скомпромітувати їх у всякий можливий спосіб і підлі наміри цеї сили без сумніву здобули собі симпатію та необмежену піддержку епископа Лойда, який хоріє на будучого канадійського Бісмарка“.

...„Згадані темні сили добачують велику загрозу в тому, що іміґранти гуртуються у великі оселі і тому, я догадуюсь, вони розміщувалиби всіх наших нових переселенців поміж іншими народностями. Вони закидують іміґрантам, що вони стараються задержати звязки зі своїм Рідним краєм. Це на мою думку зовсім не є пожалування гідною прикметою. Це є загально людська духова прикмета. Це є нахил, який в мріях чи дійсности переносить достойного члена з Розтовн (місцевість в Канаді) до його маленького села у Валії (Анґлія), нашого міністра іміґрації до його чудової верховини в Шотляндії, нашого міністра залізниць до його улюбленого Лестерширу, а нашого міністра праці і дост. посла з Скіна та усіх інших Ірляндців з цеї палати до їх гарних озер в Кимарней“... „Ці темні сили зовсім переочують особистий і людський первень, а наслідок є той, що їхні заходи вустрічаються з правдивим обуренням та щирою погордою з нашого боку“...

Промова посла М. Лучковича відбилася широким і голосним відгомоном в цілій канадійській та у великій скількости американської преси, яка зустріла згадану промову з почуттям подиву і пошани для мужнього оборонця нашої канадійської іміґрації.

# Перспективи майбутньої війни.

Шалений розвій сучасної техніки потягнув за собою і розвій тієї її частини, що зоветься військовою технікою. Остання розпоряджає тепер такими технічними можливостями та засобами — що пересічна людина уявляє собі майбутню війну, як щось, що просто переходить межі людської фантазії — абож недоцінює її знову, та думає: „То все видумки! Поживем — побачимо“.

Дивлючись тверезо, здоровими очима на світ, треба признати, що оба погляди на справу майбутньої війни та участь техніки в ній неправильні. Переоцінка і недоцінювання сучасного стану військової техніки не можуть дати правдивої оцінки жадної справи.

Тисячі-тисячі разів підчеркують сьогодні фаховці — що майбутня війна не буде війною двох фронтів а війною нації проти нації *і в ній мусітиме брати участь кожна одиниця*. З цього теж виплививби обовязок не легковажити можливостей познайомитись з узброєнням, технічним вивінуванням та складом армій та їх участи в майбутній війні.

Тут перш усього слід відмітити, що майбутня війна не буде як це дехто уявляє собі, війною машин проти машин, моторів. Навпаки — людина може більш як коли буде важливим чинником в ній і коли побіду перехиляти-муть на ту чи іншу сторону машини — то в дійсності це буде заслугою тих, що машиною кермуватимуть.

Людина відогравагиме рішаючу ролю на боєвій сцені як і в останню війну. Останній удар за перехилення перемоги буде й на далі в руках людини, в тому випадку в руках піхотинця.

Що це правда — про те свідчить чисельність та відсоток піхоти у кожній армії. І коли навіть той відсоток меншав у світову війну на користь іншого рода зброї і то так далеко, що коли в серпні 1914 р. у французькій армії було 71·6% а в жовтні 1918 р. вже тільки 50·4% піхоти — то всеж передова роля, провід у бою надалі залишилися в її руках, — тимбільше, що в останніх часах піхоту сильно підсилено технічними засобами. В 1918 р. французька піхота мала тільки 1/10 свого складу стрільцями — решта була кулеметчиками та ґранатометчиками то що.

Вся сила сучасної піхоти не в крісі а в скорострілах. Через те під теперішну пору дається завважити змагання наситити піхоту як найбільш того рода зброєю. І коли в 1914 р. піхотна дивізія французької армії яку треба рахувати 13—15 тисяч чоловік, мала всього 24 скоростріли — то в 1927 на ту саму скількість людей було їх вже 483, а Зє-

ОЛЕСЬ БАБІЙ.

# РАДІСТЬ І ГОРЕ.

(Продовження).

Посумніла Ірена.

— Нема Данила! Певно іншим шляхом пішов; — може вбитий, може ранений... і буйна уява Іренки малює їй образ: Данило лежить десь у полі вбитий, скривавлений... його солодкі уста його чорні очі засипані землею... Сльози котяться по лиці дівчини, — а серце болить, як рана:

— Він, напевно вбитий! Коби хоч знати де його могила, щоби квіти посіяти на ній. —

Ірена стоїть під церквою і вже навіть не жде свого коханого. Вона певна, що він і згинув, — вона уявляє собі його могилу, самотню, одиноку серед поля.

В ту-ж мить з поміж військових кольон підїзжає хтось на буланому коні, у високій козацькій шапці:

— Мамо! Іренко!

— Данило!

Їздець зіскакує жваво з коня, цілує руку матері, Іренки.

— Господи, Ісусе! Це він! Який заболочений, втомлений але живий і здоров!

— Данило мій!

Зворушене, засоромлене дівча так оголомшене наглою радістю, що й сама не знає, що їй діяти, як привітати хлопця. Стоїть тільки мовчки всміхається збентежено і вдивляється в сотника наївними, усміхненими очима, як в привид.

Данило також не тямиться з радости. Йому хотілосьби приголубити дівчину, але як же-ж так на очах цілої бригади з дівчатами цілуватись? Не можна воякові!

Ціла батерія була мило зворушена цією пригодою:

— Пане сотник! Та злазіть з коня, та лишіться трошки вдома, потіште маму тай панну,

Данило послухав хлопців і озвався до мене:

— Пане четар! Будьте моїм заступником, провадьте батерію вперед, а я за пару хвилин дожену вас конем. Треба-ж хоть пять хвилин лишитись у мами й нареченої!

А бідна мати з радости аж синові до стремен припадає, а Іренка червоним маком цвіте, в буйну гриву ці-

динені Держави північної Америки як всюди так і тут взяли рекорд: в 1914 р. їх дивізія мала теж 24 але в 1927 р. зате 947 скорострілів.

Коли взяти під увагу, що важкий скоростріл дає на мінуту пересічно 300 (в дійсності 450-600), а стрілець з кріса 5 пострілів — то мати мемо образ сучасної вогневої спроможности французької дивізії:

483 × 300 = 144.900 куль
5500 × 5 = 27.500 „

або разом 172·400 куль. Це вже не стрілянина до ворога а правдива вогнево-сталева злива.

Та цифер не треба лякатись. Статистика виказала, що смертельність від крісової кулі меншає: в 1905 р. було 90% убитих крісовими кулями; але в 1914—18 р. — уже тільки 34%. Вояк навчився берегтися та ходити так, що просто оминає кулі.

Хтож доповнив решту процентів?

З тим питанням приходимо до другого головного чинника майбутньої війни: *артилерії*. Артилерія є власне зброєю, на користь якої втратила піхота свою чисельність.

На початку світової війни припадало на 1000 вояків французької армії 4·3 — в 1918 р. вже 13 гармат.

Третій важливий двигун майбутньої війни — це *хемічна зброя*. Головна вага цього рода зброї в його дешевости, поширенню та досяжности ворога — і ці прикмети оцінюють усі держави. І як в світову війну втрати від хемічної зброї були не великі — то це належить пояснятн тим, що виготовлені у Франції, Анґлії, Німеччині й Америці (вже під кінець війни) хемічні речовини остались без використання і то до того ступня, що коли у Франції було виготовлено 17 міл. отруйних іперитових набоїв — то вистріляно їх всього ¼ міліона (243.000). Те що не використано остало в маґазинах а всі змагання хемічних дослідних стацій йдуть в тому напрямку, щоби найти щораз то сильніщі отруї. Як цікавляться тою справою „сильні міра“ — найкраще доказують цифри: Зединені Держави видали в 1924 р. на хемічний дослідний інститут в Ейджуд 720.000, в 1926 р. — 904.000, а в 1928 р. — 1,270980 долярів! Робляться скрізь також спроби боротьби бактеріями і тільки тайна військової техніки не дозволяє сказати світові — що в тій ділянці вже зроблено.

У парі зі значінням хемічної зброї росте значіння допомічної її сили летунства. Останнє, вже в час війни виявило свою боєздатність і широке припоровлення; нині вибивається воно на найголовніщого побіч артилерії двигуна майбутньої війни, з огляду на свої прикмети. Можність покривати великі простори, велику навантаженість, оборотність та всесторонню діяльність, від підстерування до бомбардувань включно.

Нема ніякого сумніву що у майбутнім, повітробриґади будуть досягати ворога навіть 600—700 км поза фронтом, а беручи зі собою цілі сотнарі отруйних речовин, з яких пр. іперит в кількості 18 кг. є в силі невтралізувати на 3 — 7 день 100 м. кв., будуть в спроможности нищити цілі кільометри людських осель та робити їх не життєпридатними. З осібна важкі літаки нищильники, озброєні в гарматки та скоростіли будуть при тому ще й жахливою вогняною зброєю і для землі і для менших повітреплавів. Ціла надія на нищеня їх руїнницької сили — це доземі гартати, які по останнім досягненням, в 75% є цільним та через те лячним для воздушних фльот знаряддям.

Накінець, згадуючи летунство майбутньости, не слід забути, що перевіз соток людей назапілля ворога, з повним вирядженням, уже при сучасній вантажній службі летунства — це є питання кількох годин.

Побіч цих згаданих головних двигунів в майбутній війні виступатиме теж *танк* та *бронепоїзд*. На скільки на них, рахують, це видно з того, що тепер, в мирному часі, Франція має 2275 легі 45 важких танків. Кожний з них може перебути на годину 30 — 40 км а палива набиратиме на 10—12 годин Бронепоїзди та панцирні самоходи робитимуть свою службу на битих та залізничих шляхах та по містах.

Зі зброї, що є призначена для безпосередніх дій — буде у майбутній війні грати ролю ще міномет, ґазомет, ручна й крісова ґраната, револьвер, шабля і баґнет.

На кінець треба згадати ще про моторизацію та електрифікацію. Відомо, що коли ходить о швидке перекидання резерв, доставу армії стрілен бодай у тій кількости, яку показала світова війна (пересічно 12000 шт. для 1 гармати річно; за цілу війну в одній французькій армії 247 міл. штук) — то тут нічо не таке пригідне, як вантажні самоходи. Обозів, таких, як в минулій війні, війна майбутнього не знатиме: увесь транспорт людей, харчів, військового приладдя, ранених, мужви відбуватиметься самоходом і на наших очах кадри цих останніх більшають так, що майбутню їх кількість годі собі уявити. (Франція в 1914 р. мала 6 тис. самоходів — сьогодні більш як 100 тис.).

Колиж ходить о звязок в майбутній війні — то його в першу чергу буде установляти як дротний так і бездротний телефон і телеґраф. Останні будуть мати ще одну роботу: пересилання боєвих плянів та рисунків за помічю телевізії а видосконалення кермування мінами, стрільнами й літаками на віддаль (телемеханіка) теж найде своє широке примінення.

На кінець: усе згадане далеко не вичерпує теми, поставленої в заголовку цієї статті. Які перспективи є сьогодні неможливі, коли йдуть проби з копанням рова окремим танком (30 м довгий, 2 м глибокий за годину), проби з 2000-стріловим скорострілом, проби з судном, що їм кермуватимуть з берега і т. д. Хто скаже якими дорогами піде ще військова техніка, коли вона сьогодні призначує певні райони, що їх заболотять, знищуть або замаскують або то й переміпять в час війни?

Стоять перед нею найнеможливіщі можливости, найсміліщі перспективи — і тільки в одному напрямку буде вона безсильною і то справді безсильною: Там, де їй протиставитиметься палка любов, героїзм аж до посвяти, карність і дисципліна — там її всі танки, літаки, ґази, гармати і скоростріли мусітимуть засоромлено мовчати.

*Остап Далекий.*

# ЛИСТИ З ВОЛИНІ.

(Від нашого волинського кореспондента)

## Події в Рівному.

*Рівне, 15. березня 1930 р.*

III.

В дні 11 березня ц р. заходами Української Ґімназії відбулася в нашому місті Святочна Академія присвячена 69-тим роковинам смерти Тараса Шевченка. Як і минулого року, Академія за-для високого рівня, зібрала повну, найбільшу в Рівному салю. Але коли минулого року подібне свято скінчилося без прикрих інцидентів, цьогорічне Свято, завдяки нетактові ініціяторів закінчилося великим скандалом, який що-правда з доброго боку свідчить про національну гідність більшости громадян. Коли під кінець Свята ґімн. хор почав співати польський гимн, саля повстала і відповіла голосним: „Ще не вмерла Україна“...

Присутний у льожі п. Староста Богуславський (що прибув для заманіфестування „спулжиця двух братніх народуф“) наказав замовкнути хорові. Упала завіса і засвічено світло.

Згідно з наказом старости і ком. поліції обсаджено усі виходи і покликано поліцію.

За неповних пять хвилин зявилося 60 поліцаїв, що викликало здивовання навіть у такої брукової рептильки, як рівенське „Волинское Слово“, яке висказув припущення про попередню поінформованість і приготованість поліції.

До речі: Гадаю, що читачі не взяли серіозно повідомлень про повищі події що їх подавала жовта польська преса. „Ґрад яй жуцаних на сценен“ так і залишиться байкою ріжних „Кур'єрків“ яким цього чейже ніхто стане дивуватись“. Цей часопис уже не перший рік займається провокацією на наших північних землях і „робить“ певним людям або інституціям „потрібну“ опінію.

З цікавістю очікуватимемо процесу, який з певністю викриє не одну повчаючу річ. — Ервин.

# Де інші українські вчені?!...

В „Ділі“ з 6. березня ц. р. Др. Володимир Левицький, дійсний член і голова матем. — природн. — лікарської Секції Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, почесний член Київського Математичного Товариства і член багатьох чуженародніх математичних товариств, помістив листа до редакції, в якому протестує проти резолюції загальних Зборів Київського Математичного Товариства з 10. липня 1929, що „Т-во повинно дбати про розвиток Марксівської методольоґії в математиці, досліджувати фільософські математичні проблеми на засадах діялектичного матеріялізму, розвивати в своїх членів матеріялістичний світогляд“.

Проти цеї резолюції загальних зборів п. Др. Вол. Левицький виступив рішучо ще в свойому листі з дня 1. III. ц. р. до одного з найвизначніших членів Президії самогож Київського Математичного Товариства, уважаючи м. ин., що математика як наука „вже по самій своїй натурі стоїть вище понад усякими політичними партіями та світоглядом і не має і не може мати ніяких божків, тим більше таких, що з нею не мали нічого спільного“ і що коли вона війде „до ролі політичного партійного знаряддя, то перестане бути математикою, а стане лиш ординарною „щотницею“.

Наводючи цей свій лист в свойому листі до „Діла“, Др. Володимир Левицький, який „сорок літ життя посвятив питанням математики, фізики та астрономії“ і знає їх методи й найновіші досягнення“ заявляє що: „історичний парутисячлітній хід математичних думок каже мені, що ті думки завсіди були „noli me tangere“ для кожночасного режіму, будь він білий, чорний чи червоний. І тому констатую, що математика вже була і є тією царинною, де ніякий матеріялізм якоїнебудь закраски вже по самій природі речи не міг та не може мати доступу. З цілою рішучістю та повною свідомістю стверджую також, що якраз найновіші досягнення математики, фізики та астрономії не лише захитали матеріялістичним світоглядом, але й спричинили повне його банкротство, — правдоподібно раз на все. Все це, очевидно, добре знають київські математики, серед яких є визначні вчені, не то европейського але й світового значіння. Чому вони приняли повищу резолюцію, — не хочу тут розбирати; але для мене нема сумніву, що такі резолюції не є висловом наукової, обєктивної безпристрасної думки, а лише вислідом політичного сектанства, якому в науці немає місця. Мені наукова совість не позволяє іти врозріз з правдою та допускати компроміси в якійнебудь науці, а тимбільше в математиці, де компромісів нема й не може бути; бо, на мій погляд, марксизм у математиці — це лиш клич на експорт, для тих кругів безкритичної маси, які не лише не в силі ввійти у глибокі основи математики, але для яких і само слово „математика“ є тільки пустим звуком без значіння. Такий клич є негідний мужів науки, що його висловлюють проти власного переконання“.

Мужній виступ п. Дра Володимира Левицького можемо тільки вітати, бо досі ми не чули протесту зах. українських учених ні проти большевицького терору над українськими вченими, ні проти „марксівських“ методів в українській науці. Де голос *цілого збору* мужів науки західньо-українських земель?! Де вони? Невже Др. Володимир Левицький тільки один?!... бк.

# Концерт молоді в честь Шевченка.

Рік річно святкується та звеличується память нашого Ґенія Т. Шевченка. Святкує старше громадянство, селяство робітництво, і ріжні орґанізації, святкує молодь. Уряджують концерти зріжнородними проґрамами та оцінюють ріжноманітно творчість, працю і життя нашого Великого Пророка. До чисельних концертів які доводилося мені бачити, уряджених силами молоді, цілком щиро признаю одним з найкращих був сегорічний концерт, що його урядили учениці ґімназії Інституту для дівчат в Перемишлі.

Перше що варта зазначити і яскраво кидалося в очі се присутність на салі може 200 дівчат в гарних народних строях. Старші учениці і молодші не полінилися вишити і вбрати себе в нашу чудову богату кольористикою народну ношу, в той час, як на селах міщанські убрання все витискають народій стрій.

На сцені портрет Шевченка уквітчений рушниками і ялинкою. Очі Тараса звернуті до чисельної молоді, дітей старшого громадянства, які прийшли спомянути: „не злим тихим словом“.

Вступне слово І. Посацької, дуже подобалося. Хор старших учениць (Садок вишневий), хор молодших (Там на горі за Дніпром) (терцет спів) Українська баркароля Людкевича (Гра на фортепіяні) О. Дурбак, Д. Шалинська М. Маринович) Деклямації (Ляхович і О. Марчак), а наприкінці Інсценізація „Тополі“. Все було гарно і старанно приготоване і відповідно святови в честь нашого Ґенія. Пластунки держали взірцевий порядок, панував святочний ціднесений настрій Цілість концерту вимагає висказати признання організаторам і дієвим особам.

*Прижмуренко.*

---

лує коня вороного за те, що приніс до неї хлопця молодого!

Данило скочив з коня, увійшов у хату нареченої. Радість у серцях, усміхи на устах.

— Це ти так гримав із гармат за ворогом?

— Я, моя батерія! Не наробили мої шрапнелі вам шкоди? Я стріляв над село, хоч знав, що це злякає вас. Але так хотілось бодай стрілами дати вам вістку, що ми йдем до вас, що ми побідили!

І тут Іренка вже не витримала:

— Герою мій! Яка я горда, яка щаслива! Найщасливіща в світі! —

Перший раз в житті Іренка кидається Данилові в обійми в присутности всіх, родичів, сусідів і палко цілує його.

— Ах, дотепер ти соромилась цілувати мене при родичах!? — жартує Данило.

Старий отець втирає сльозу:

— Ну, тепер така радість всенародня, що цю нескромність можна Ірочці простити! —

І в домі старого душпастиря починається воєнна ідилля. Всі засідають до обіду, кожний оповідає, все хочеться розказати, все довідатись бо серця налиті радістю і повні вражінь; бо через кімнату й понад село мов янгол перелетів. Всі оповідають, питають, ніхто не слухає, — в кімнаті ґамір, регіт, сміх, мов серед дітей у школі...

— Що сталося що ви побідили? Вас же були загнали аж за кордон? —

Данило погнав конем здоганяти батерію, не чекаючи на печеного когутика.

Іренка стояла на старім попівськім ґанку, що цілий потопав серед цвітів дерев і дивилась у слід за Данилом.

За хвилину сотник Данило дігнав батерію:

— Що сталось? — Наша піхота немає набоїв. Без куль загнались наші сотні аж під містечко В... Ворог очевидно довідався, що в нас нема муніції і нагло свою панічну втечу змінив у наступ. Я мусів завернутись з артилерією, бо наша піхота не має чим боронитись.

— Будем боронитись самі! Батерія за мною! — Данило гнав конем між кущами на гору за церквою, я за ним, а за нами котились на гору всі гармати.

Я оглянувся на дім священника під горою:

На ґанку стояла стара дячиха, священник та молода Іренка і щось живо розмовляли між собою.

— Друже, іди скажи Ірені та родичам, щоби скрились в пивниці, бо зараз буде бій! — просив мене Данило.

Я погнав конем у сад і передав просьбу сотника Ірені.

— Ні, я хочу бачити Данила в бою, біля гармат! - сказала вона рішуче й твердо.

Я бачив, що ціла вона палає почуттям гордости і щастя, що він її коханий боронитиме село.

— Як я люблю його! Який він гарний на цьому коні, на чолі батерії гармат! — наче говорили її очі вдивлені туди на гору.

— Справляй жерла! -- голосно закомандував сотник Данило.

Девять гармат звернуло свої грізні пащі туди звідки наближався ворог.

— Обсерватор на дзвіницю!

Із хат виходили селяни, ставали на воротях, дивились у слід за Данилом, старі бабусі молилися крізь сльози, ховаючись по пивницях:

— Господи! Зішли тому дяковому синові силу і міць оборонити село, щоб ми не попали знов у чужинецьку неволю!

Стара дячиха молилась також за сина, стоячи на колінах під церквою.

(Кінець буде).

# Що чувати в світі?

**Большевики.** Богатомовною ілюстрацією до звідомлень про прорив пятилітного большевицького пляну являються звіти большевицьких ґазет про те що діється „на фронті соціялістичної реконструкції сільського господарства“. В „Пролетарській Правді“ з дня 18 березня ц. р. читаємо: „15 березня треба було землевпорядкувати всі 736 колгоспів на Київщині. Але цей строк минув, а райони Київщини завдання про землевпорядковання не виконали. Закінчили землевпорядкування в 7 районах. Решта зовсім не подала відомостей. Далі так бути не може. Треба своєчасно подавати відомости і не критися з хибами. Ганьба тим, що відстають, що зволікають“. — Кличі про „насичення кампанії (за здійснювання пятилітки) політичним змістом“ не находить належного відгомону навіть серед членів партійних осередків. „Недостаточну політичну активність виявляють також комсомольські орґанізації. Виходячи з цього секретаріят ОПК вважає, що існує загроза зриву й цеї важливої політичної кампанії, якщо партійні, професійні та комсомольські орґанізації не вжиють негайних заходів, щоб позбутися хиб“.

**Німеччина.** Приняття та підписання пляну Юнґа та польсько-німецької умови — парляментом та Гінденбурґом витворило цікаву ситуацію в Німеччині. На перший погляд може видатись, що німецький уряд Міллєра стоїть кріпко на ногах, коли він зумів накинути парляментови свою думку про конечність приняття пляну Юнґа та коли зумів переконати президента Гінденбурґа про конечність підписання закону, що вводить в життя плян Юнґа та польсько-німецьку ліквідаційну умову. Тимчасом німецька дійсність та пануючі настрої, що відзеркалюються в пресі ріжних відтинків свідчать, що немає ні одного уґруповання в Німеччині опріч соціялістів, яке оцінювалоби додатно факт приняття та підписання згаданих законів. І так: Др. Брінінґ, представник католицького центрум, що належить до урядової ґрупи і яке голосувало в парляменті за приняттям обидвох згаданих умов заразже на другий день після голосовання заявляє таке: „Плян Юнґа не є умовою заключеною поміж рівно сильними противниками. Він є і зістане диктатом, а ми лише піддаємося цьому диктатові“. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ що стоїть на позиціях урядових, на другий день після „перемоги“ уряду підносить запит: „Коли нарешті буде повалений цей плян?“ „Germania“ — урядова ґазета каже: „Шлях яким прийшов і вийшов з парляменту плян Юнґа — це шлях сорому“. Президент Гінденбурґ заявив, що покладення свойого підпису під обидва згадані пляни уважає найбільшою внутрішною траґедією своєї душі і з тяжким серцем поклав він свій підпис під згаданими законами. Як це не дивно але воно так в дійсности є, що уряд переміг в парляменті, але програв в опінії величезної більшости німецького громадянства, понижуючи в його очах авторітет парляменту. При такому стані річи не дивно, що уряд дуже спішиться з підданням під голосовання парляменту додаткових законів про охорону републики, маючи на увазі новий, сильніщий ніж досі наступ на сам уряд, а разом з тим на республиканську форму правління що її уосіблює сучасний уряд Міллєра.

**Анґлія.** Серед анґлійського громадянства, здобуває собі щораз більше горожанських прав думка, що збірний орґанізм анґлійський вимагає відмолоджуючої курації. Одним із таких проявів, що зраджує масове ширення такої думки, чи радше (покищо) настроїв, є повстання четвертої з ряду анґлійської партії, що приняла назву „Партія Зєдиненої Імперії. Як уже відомо керовником тої партії є льорд Біверрук. Про цю нову партію довідуємося богато дечого, досі для нас зовсім незнаного з відозви до молоді яку вмістив льорд Ротермер в одній зі своїх ґазет, а саме в „Дейлі Мейл“. В цій відозві каже льорд Ротермер між іншими таке: „Уділюючи новій партії, моеї особистої піддержки, а також піддержки тої преси якою розпоряжаю, не зробив я цего під впливом наглого чи хвилевого припливу настроїв, чи теж наглого якогось товчка“... „Від ряду літ моя увага є прикована до вельми невідрадних та загрозливих економічних умовин нашого краю“... „Якщо Велика Британія є засуджена на упадок так як Портуґалія, то це треба поставити в першу чергу в вину політичній сліпоті дотеперішних її політичних партійних провідників“. ...„Коли чергуючіся уряди усіх трйох партій доказали, що вони є в однаковій мірі нездібні двигнути край, то ясно, що народ від них не має чого очікувати. Випробувано їх, один по однім, а у висліді виявилося, що кожен з тих трох партійних урядів залишав край в щораз то гірших умовах. Ось і є причина чому я зробив і зроблю все, щоби допомогти льордові Біверврукові повести ударну кампанію, що приймає під сучасну хвилю знамена великого національного руху. Ми рекрутуємо тепер *кожного дня* по 40 до 50 тисяч членів нашої нової орґанізації“. ...Треба дати народові можність дістати зовсім інший уряд, аніж він мав його досі. *В нових людях, в нових мозґівницях і новій політиці — є остання надія Великої Британії!*“.. „Італія, може бути нам прикладом, що змогли вчинити молоді сили, під умілим проводом. Найважніщі уряди і становища в італійській державі опинилися в руках людей 20 до 30 літ молодших а ніж це є у нас. Ці наші знуджені, безпорадні, нерішучі, а задоволені зі себе представники політичної ієрархії — наварили такого пива народові, що його ніхто не схоче пити. *Але в кінці не ходить тут про благо одних чи других, а йде про те що тепер важиться судьба і майбутнє імперії, майбутнє молодого покоління. Нехай отже воно бороныться і бореться!*“ А ось пять головних засад економічно-політичної програми „партії зєдиненої імперії“: 1) привернення давного рівня промислу та рільництва у Великій Британії та уможливлення їхнього розвитку при допомозі мит та помочі від держави. 2) Ніяких дальших уступок Індіям. 3) Ніяких додаткових заплат безробітним, ані ніяких побільшень пенсій. 4) Найдалі йдуча ощадність у видатках уряду. Скасовання інспекторатів з їхніми величезними штабами у всіх міністерствах за виїмком міністерства здоровля та освіти. 5) Ніяких дипльоматичних зносин з Москвою. Треба додати на прикінці, що нова партія горячково приготовляється до нових виборів до анґлійського парляменту.

**Франція.** Серед лівих французьких угруповань назріває щораз більше і глибше незадоволення з політики президента республики. Одною з останних приток до загострення відношення поміж лівицею і президентом була недавння урядова кріза. Лівиця парляментарна незадоволена з президента через те, що він не доручив завдання творення уряду Бріянови лише вибрав Тардіє. Причини полишення Бріяна добачується лівиця в тому, що на засіданю ради міністрів уряду Шотана (що існував лише 24 годин) дійшло до гострої словної перепалки поміж президентом і Бріяном. А саме: На згаданому засіданню виголосив Бріян реферат про становище Франції на морський конференції в Льондоні зазначуючи, що колиб морська конференція мала не дійти до успішного кінця лише з огляду неуступчиве становище Франції, то він передбачує поороблення певних уступок з боку французької делеґації. В тому місяци реферату президент перервав Бріянови дальше виголошення реферату, заявляючи з рішучістю, що домагання Франції не можуть підлягти ніяким змінам. При тій нагоді президент накинувся на Бріяна який свою чергу застерігся проти вмішуванняся президента до біжучої політики уряду, а з окрема в його ділянці праці. „Знаю ваші політичні методи — відповів на це президент — полягають вони на постійному капітульованню“. В звязку тим усім поширюються серед французької парляментарної лівиці настрої, що можуть викликати президенську крізу.

## МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ.

*В звязку з відбуваючимся процесом в Ранґоон (Індії) проти бурмістра Калькути, обвинуваченого о підпольну акцію проти анґлійського панування в Індіях, дійшло до кровавих сутичок перед будинком суду поміж товпою та поліцією. У висліді сутички було ранених біля 100 осіб, в тому числі 30 поліціянтів. Для розігнання товпи прикликано військо.*

* * *

*До Риґи надійшли не справджені ще відомости про те, що в Кремлі мав доконатись переворот. Цей переворот має стояти у звязку з останіми зарядженнями большевицького уряду про відступлення від примусової колективізації.*

* * *

*Москва повідомляє, що ҐПУ викрило в Харкові нову „контрреволюційну“ орґанізацію, членами котрої мали бути між іншими високі державні урядовці. Згадана орґанізація стояла в безпосередньому звязку з Єфремовим та Спілкою Визволення України. Колиб та відомість показалася правдивою, то ці нові арештовання слід розглядати, як новий акт большевицької провокації.*

* * *

*До державної прокураторії в Липську вплинуло донесення на міністра туринґського краю Фріка за те, що він намагався перетворити туринґську поліцію на гітлерівську орґанізацію, обсаджуючи всі важніщі пости заприсяженими членами націоналістичної орґанізації Гітлера. На підставі деяких відомостей слід рахуватись з можливістю маршу Райхсвери проти Туринґії в тому випадку колиб міністер Фрік не хотів уступити.*

* * *

*В Анґлії помер один з найвизначніщих державних мужів Анґлії льорд Бальфур. З його особою вяжеться між іншими історія повстання жидівської держави в Палестині.*

* * *

*Ґанді мав дістати таємничого листа, що його мали писати индуські революціонери, в якому сказано, що на випадок якби заходи Ґандійого на протязі трох років не довели до осягнення тих цілей, що їх собі поставив Ґанді то в день 12 березня 1935 року революційні орґанізації виповідають Анґлії отверту домашню війну.*

* * *

*В похоронах Прімо де Рівери, який відбувся у Мадриті взяли участь: уряд, військо та представник короля.*

* * *

*На підставі звідомлень зі Шанґхаю, — нова домашна війна видається неминучою. Це тим більше, що в Пекіні повстав новий китайський уряд (другий є в Нанкіні). Ґенерал Фенґ, що являється головнокомандуючим військ пекінського уряду робить горячкові приготовання до походу на Нанкін.*

* * *

*Литовський міністр Цавнюс, після свойого повороту з гостини у Берліні заявив, що гостина в Берліні його вповні задоволила, та що уряд литовський не зробить нічого такого, щоб моглоб нарушити німецько-литовську приязнь.*

* * *

*Велика Фашистівська Рада що минулого тижня відбула засідання в справі льондонської конференції одобрила вповні становище італійського делеґата на ній і постановила рішуче не відступати від первісного домагання признання для Італії рівної з Францією морської сили.*

* * *

*Відбуваючийся в місцевости Мангайм конґрес німецької людової партії (VolksparIei), що належить до урядового бльоку, проходить в умовах великого напруження. Поміж членами партії виявляються великі розходження. Навіть провідники партії гостро критикують у промовах, своїх союзників з парляменту, а саме соціялістів. Виступи ці на думку німецьких ґазет, можуть причинитись в найблищому часі до розбиття дотеперішної урядової більшости в парляменті.*

* * *

*Серед анґлійської робітничої партії заноситься на розлам. Настрої незадоволення в звязку з безвиглядним положенням на морській конференції скріплюють розламові течії.*

* * *

*Відділ червоної армії в складі 11 офіцерів і 165 жовнірів перейшло минулого тижня румунську границю, складаючи зброю. Відділ цей інтернували Румуни в Кишиневі.*



## Проти Українського Наукового Інституту в Варшаві.

Дня 7. лютого ц. р., як подають польські часописи, президія Ради Міністрів у Варшаві приняли проєкт устави в справі створення українського наукового інститута при міністрі освіти. В найблищому часі міністерство освіти має видати статут цього інституту. Інститут має орґанізувати відчити в українській і польській мові і провадити фахові курси у Варшаві та інших містах, а свої праці оголошувати у власному науковому орґані. Перших членів іменує уряд з поміж професорів і вчених, дальших покликуватиметься на внесення Інституту. В Інституті будуть створені відділи: укр. господарського життя, укр. політичної історії, історії культури, її сьогоднішнього стану й історії церкви. Дирекцію інституту має покликати міністер освіти. Інститут буде подавати кандидатів до стипендій і предкладатиме потрібні пляни своєї діяльности в міністерстві В. Р. і О. П.

Рівночасно у Вильні повстав Інститут наукових дослідів Східної Европи, який має досліджувати в першій мірі українські землі й укр. народ в ділянках історичній, культурній, суспільній і політичній і провадити вишкіл адміністраційних урядників, що мають працювати на т. зв. „кресах“.

Щоб вияснити дійсну мету і завдання цих інститутів українське студенство у Львові скликало дня 19. березня 1930 р. загально Студентське віче, на якому по вислуханню реферату, в якому зясовано б. історію боротьби за український університет і представлено цілу акцію певних чинників, яка довела м. ін. до створення Укр. Наукового Інституту у Варшаві, й по основній дискусії принято такі резолюції:

Українське студенство зібране на свойому вічу у Львові дня 19. березня 1930 р.

1. уважає Український Науковий Інститут у Варшаві проєктований Президією Ради Міністрів польської Річипосполитої, так само як і Інститут Наукових Дослідів Східньої Европи у Вильні, — знаряддям в руках польської екстермінаційної політики у відношенні до Українців і політичним засобом для повної й успішної асиміляції Українства на Західних Землях України і потягненням потрібним для польської пропаґанди на міжнародньому форумі.

2. стверджує, що Український Науковий Інститут у Варшаві творить польський Уряд поза і понад загалом і компетентними чинниками українського громадянства та, що він не є виявом ні волі ні творчости української Нації.

3. уважає законспіровані заходи „уенерівських“ політичних кол і деяких варшавських професорів — Українців в урядових чинників для створення цього Українського Наукового Інституту тільки черговим ганебним і самочинним виступом Др. Романа Смаль-Стоцького і тов. відомих зі заяви ґрупи пражських професорів — Українців до польського Уряду в 1924 р. і славнозвісної декларації др. Ром. Смаль-Стоцького з дня 7. грудня 1925 р. до польського мін. Станислава Ґрабського в справі українського Університету й осуджених тоді цілим українським громадянством.

*Президія Віча.*

# По всій Україні.

### Північно-західні землі.

**На культурно-орґанізаційному фронті.** — В дні 6. марта ц. р. основано у Львові *„Українське Фотоґрафічне Товариство“*. Згадане Товариство, якого потребу довгий вже час відчувало українське громадянство а головно українська преса по цей бік Збруча а яке віддаватиме неоцінену прислугу пропаґанді української культури, орґанізуватиме український фотоґрафічний рух у цілому краю та вестиме пропаґанду мистецької знимки. У склад виділу Товариства війшов гурт молодих знимкарів із яких переважна частина працює в Українському Пластовому Уладі. Головою Т-ва вибрано д-ра Ст. Дмоховського.

——

*Українське Технічне Товариство.* заснувало на днях свою філію в Станиславові.

——

Мірилом зросту українського книжкового руху на провінції є заснування „Української книгарні“ в Борцеві.

——

До радісних появ у культурно-орґанізаційному рухі наших міст належатимуть *два нові українські часописи* Один із них виходитиме в Станиславові, другий-же в Городенці. Нові часописи виходитимуть як періодики.

——

Відкриття посмертної виставки творів пок. арт. мал. Василя Крижанівського відбулося в дні 16. ц. м. у Національному Музею у Львові при численній участи українського громадянства. Виставка буде відчинена до 30. березня включно.

——

На прохання впорядчиків виставки Славянського Екслібріс-у, яка має бути влаштована у квітні цего року у Львові а відтак обійде цілу Европу — орґанівують наші ґрафіки з арт. мал. Ковжуном на чолі український відділ екслібріс-у.

——

**Ідейна жертвенність українського села.** — Парашка Книшук, Дмитро Лендюк, Микола Книшук, Семен Кушнірук, Василь Іванчук: прізвища пятьох селян із Космача біля Коломиї, *які жертвували по пів морґа ґрунту на будову „Рідної Школи“*.

——

**З діяльности українських установ** — 2. III. ц. р. відбулися у Львові VIII. Загальні Збори Союзу Українських Адвокатів. У новому виділі, найшлися: др. Кость Левицький — голова (президент), др. Михайло Волошин і др. Маріян Глушкевич як два віцепрезиденти, др. Лев Ганкевич (секр.), др. Мих. Терлецький (скарбник), др. Вол. Константинович (господар) і др. Евген Давидяк (бібліотекар).

——

**Заходами „Сільського Господаря“** відбувся „Ветеринарійно-Госпо-

дарський Курс“ у Рогатині в днях 16. І.— 9. II. Курс перейшов з успіхом. — 1. IV. ц. р. пічнеться в Коршеві 3-місячний сільсько-господарський курс для жінок. Курс організують „Сільський Господар“ і „Союз Українок“.

—

**Нагінка на Українське село.** — Ґродський суд у Галичі засудив на кару арешту членів „Сокола“ з села Дорогова, пов. Калуш, які взяли участь в минулорічному місцевому Кооперативному Святі на конях. Із засуджених один дістав 15 трьох 7 а 11 по 5 днів арешту. Проти цього нечуваного присуду внесено відклик.

—

**Спілка вимираючих льокаїв.** 9. ц. м. відбувся в Рівному з'їзд представників Р. Н. О. та делеґатів „Русской Селянской Організації“ зі Львова. На з'їзді був особисто голова Р. Н. О. Серебряніков із Варшави. З'їзд ухвалив взяти участь в недалеких виборах до сойму та сенату голосуванням на список 20-тки. Коли взяти під увагу, що в попередніх виборах (1928 р.) здобула ця ліста всього на всього 2.602 гол. у своїй головній базі, якою є Луцька округа, то аж надто прозорою стає ота донкішотерія вимираючих льокаїв.

—

Господарка кацапів у Народньому Домі зазначується щораз то новими довгами, які дійшли в останньому часі до неімовірної висоти 850.000 золотих. Чим покінчиться така господарська політика, це легко можна передвидіти.

—

**Дивні практики у Волоській церкві.**

Відколи через провокаційні виступи „русских“ збоченців у Волоській церкві заперестано співати по девятій „*Боже Великий, Єдиний*“, сумно якось було виходити з церкви. Тому одної неділі присутна в церкві молодь почала сама співати... Хтось несміло почав „Боже Великий“ — ціла церква підхопила і могутня молитва понеслась до Бога щоб „дав долю, щоб дав волю“.

В неділю, дня 9. ц. м. прийшло більше студентів і знова при кінці служби могутнє „Боже Великий“ потрясло мурами одної з найстарших українських церков. Пієтизм, з яким співали вірні молитву, свідчив, що виспівала вона з глибин їх серця. Але „власть імущим“ це не подобалося. *О. Даміян Лопатинський* вийшов на середину церкви і заявив, що співання „Боже Великий“ не є молитвою, але політичною маніфестацією і парох, як господар церкви на це не позволяє. Коли ще це раз повториться, то замкне церкву.

Промова о. Лопатинського викликала обурення серед вірних.

—

**Несподіванкою** на імянини Пілсудського були петарди-смердючки кинуті на хорах і на подвірю церкви Св. Юрія підчас шкільного богослуження. В звязку з цим поліція арештувала учня акад. гімназії Володимира Мулькевича та перевела в домі його родичів трус. Знову-ж у звязку з антидержавною агітацією арештовано у Львові учнів семинаря Петра Франчука та Павла Данилюка обох із Волині. Крім цього Петра Водницького та Олексу Малиновського. З невідомих причин арештований також студент торговельного Курсу у Львові Володимир Кожухівський.

—

**Новий комуністичний свисток** почав виходити у Львові. Зветься він „Наша Земля“. Видає цей свисток якийсь студент Олександер Юркевич без сумніву за юдиний большевицький ґріш.

—

## На радянській Україні.

**Московська Колеґія ҐПУ дала наказ без суду, вивезти Митрополита В. Липківського та шістьох епископів української автокефальної церкви на Соловецькі Острови. Наказ вже виконано.**

—

**Протибольшевицький терор** не тратить на силі. — У Трилісах убили селяни робітника гуральні Сніцера, який проводив зборами у справі суцільної колективізації. Убийників не викрито. — В Анненських копальнях убили робітники комуніста Білокопитова, якого вислав уряд для керування працею в копальнях.

В Артемівській окрузі робітник Карабудів убив активного комуніста Вижнака, директора копальні. ҐПУ розстріляло Карабулова адміністративною дорогою.

В уманській окрузі появилися ватаги повстанців. Потворили їх селяне, яким насильно сколективізовано майно. Одна з тих повстанчих ґруп звела боротьбу з червоноармійцями в дні 27. лютня. Ґрупу, яка стояла під проводом молодого парубка Гончара, большевики розбили.

В Луганську ухвалили робітники протибольшевицькі резолюції. ҐПУ запроторило в тюрму робітника Ступакова, який виступив із внеском на згадані резолюції.

—

## На Буковині.

**Українська мова в буковинській школі.** — Румунська шкільна влада видала розпорядок, який поручає всім народнім школам, де користає з навчання 40 українців, завести обовязковий предмет навчання української мови. Директори й директорки народніх шкіл, які є в переважаючій частині Румунами, враджують невідвозначну нехіть з приводу цего розпорядку. Намагаючись недопустити до навчання української мови, вони кличуть до себе батьків українських дітей та переконують їх, що новий предмет навчання є непотрібний та буде лише зайвим обтяженням для їхніх дітей. (Навчання укр. мови має відбуватися всього раз у тиждень...)

—

**Виборче віче** відбулося 9. ц. м. у Черновцях заходом Української Національної Партії. Віче відбулося у звязку з недалекими виборами до громадської ради в Черновцях. При тих виборах вперве голосуватимуть буковинські Українки. (Дотеперішній виборчій закон в Румунії не дозваляв жінкам брати участь у виборах).

—

**Національний здобуток.** — Спортове Т-во „Довбут“ покінчило на днях останні праці біля свого власного майдану. Площу посвячено та віддано до вжитку українському громадянству.

—

**Шевченківські концерти** відбуваються зараз по цілій Буковині заходом українських установ і товариств.

## Новинки.

**Замітка до радієвих звідомлень з процесу СВУ в „Ділі“.** В „Ділі“ з дня 22 березня ц. р. подано перехоплені шляхом радіопередачі зізнання підсудного студента Матушевського. Матушевський у відповідь на запити громадського обвинувача Любченка подав між іншим, що на сходинах пяток Союза Української Молоді читалося „Літературно-Науковий Вісник“ (що виходить у Львові під ред. Др. Дм. Донцова). Цікаво що інформатор „Діла“ не передав, чи „Діло“ викреслило зі звіту інформатора такий дальший тяг зізнання підсудного Матушевського: ...читалося ЛНВ, а передовсім статі Др. Донцова, з них споряджувано відписи і кольпортовано серед молоді.

**Скільки послів мають европейські парляменти?** Найчисленніщим парляментом на світі є Палата Громад Великої Британії, що числить 615 послів (до недавна перед відділенням Ірляндії було в ній 707 послів). З черги слідує французький парлямент, що має 612 послів, а сенат 314, — разом 926 парляментаристів. Третє місце займає німецький райхстаг, що має в теперішній каденції 490 послів. Далі слідують: Польща (444) (сенат 111), Італія (400), Румунія (387), Югославія (315), Чехословаччина (300) (сенат 50).

**Жалібний похід матерей, вдів і сиріт.** Уряд Зєдинених Держав півн. Америки розіслав запрошення до 300 тисяч матерей, вдів і сиріт, яким уряд дає можність безплатно відбути подорож з Америки до Европи на відвідини могил синів, чоловіків і рідних, що полягли підчас останньої війни на протинімецькому фронті. На найближчі дні весни назначена подорож першої ґрупи цього величезного жалібного походу, а возьме в ньому участь 11 тисяч матерей, вдів і сиріт, щоби скласти хоч кілька квітків з рідної землі на могилах найближчих. Всі видатки звязані з дорогою на морі і суші разом з повним удержанням бере на себе американський уряд. Перевіз має відбутись на люксусових кораблях першою клясою. Кожда особа опріч покриття усіх видатків дістане денно 10 долярів на особисті видатки. Як показується з відповідей на розіслані урядом запрошення 40 відсотків матерей, вдів і сиріт зовсім не дало відповіді... — померли. Видатки звязані з жалібним походом виноситимуть 40 міліонів золотих.

**Новочасний каїн.** В Каменбургу в Австрії відбивається в тих днях цікавий процес. Судять мешканця місточка Рукерсдорф Франца Наймаєра за жахливий злочин, якого доконав підсудний в той спосіб, що перетягнув голий дріт через дорогу біля місточка на висоті 1.80 метра і злучив цей дріт з проводом електричної стації о дуже сильному напнятю. Першою жертвою цеї злочинної роботи був рідний брат Франца, що надїхав на ровері і зачіпив дріт головою. Смерть наступила моментально. Потім тою самою смертю згинули два інші мешканці Рукерсдорфу. Четвертий з черги приїзжаючий на ровері мешканець Вельфль буйби скінчив подібно як попередні, але на його щастя дріт опустився нижче так, що доторкнув не обнаженого тіла, але вбрання Вельфля Та мимо того струя, так сильно стрясла Вельфлем, що він довго пролежав непритомним серед дороги. Коли прочуняв, втік до найблищої хати не знаючи причини наглого стрясення. Шойно люде, що збіглися зі світлом роагадали в чому діло. Новочасний каїн придумав цей жахливий злочин зі зависти до свого брата, хотячи одідичити по батьках усе майно.

**Велика пожежа у Фельштині** 20 березня ц. р. пов. Ст. Самбір знищив огонь 9 будинків мешкальних враз з урядженням, 6 стодіт з рільничим знаряддям і усім добром і велика скількість живого інвентаря. В тому часі (год. 7 в ранці) шалів страшний гураган і це унеможливлювало ратунок. Пожежу спричинив товаровий поїзд, що проїзжаючи зі стації Глубока до Хирова кидав цілі клуби іскор по дорозі. Втрати дуже великі. Погорільцями займається спеціяльно в тій цілі заснований комітет.

**Як княгиня Любомірська використовує селян.** Минулого року наняла княгиня Любомірська біля 60 фір зі сіл Міжинець, Дроздовичі та Строневичі для звозки буряків до двора. Умова стояла так, що заплата за фірманки мала бути погаджена готівкою ще минулого року в осені. Тимчасом уже зима минула, а заплати як не було так нема. На домагання і скарги селян каже княгиня брати селянам стухлу і зрослу пшеницю. Селяне очевидно пристати на те не можуть і запитують отсею дорогою, чи мають зробити ласку княгині і подарувати їй свій труд і час, чи мають піти з цею справою на судову дорогу? Ладні княгині завелися тепер у наших сторонах.

**Ціни на збіжжа йдуть в гору** але на ...Мадярщині. А саме ціни на жито підскочили там на 60 пунктів а на кукурудзу навіть на 120 пунктів. Також і варшавська збіжева біржа нотує звижку на збіже. В останніх часах нотовано там жито 16 зл. а в минулу суботу нотовано вже 19·50.

**Крадіж і душегубство.** Між 1 і 2 год. в ночі закралися незнані досі справники до сіней і комори Івана Старости в Цикові, де вкрали 6 качок і курей, 5 кг піря, подушку і хомут. Підчас „господарення“ бандитів в сінях і коморі надійшла припадково стара жінка Катерина Дзюба, чим сполошила бандитів, які в свою чергу стали стріляти до Дзюби. Один стріл поцілив Дзюбу в груди і убив її, а бандити покинувши мішок з качками втікли під охороною ночі.



## Надіслане.

Уневажнюю згублену книжочку військову виставлено через Р. К. U. в Самборі на імя **Нестор Филипчак.**



Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.